

4. Портнов Ю.М. Баскетбол. Учебник для институтов физической культуры. – Физкультура и спорт, 1988.- 136 с.
5. Рождественская В.И., Попова А.И. Подвижные игры для заикающихся дошкольников. – М.: Педагогика, 1967. – 2-е изд. – 180 с.

FEATURES OF USE OF OUTDOOR GAMES ON EMPLOYMENT(OCCUPATIONS) ON BASKETBALL IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS FOR CHILDREN WITH INFRINGEMENTS OF SPEECH

Oleh OLIYNYK, Yuriy SOROKIN

Donbass state machine-building academy

Abstract. The correction focus of mobile games on educational-training lesson the basketball schoolboys with violation of speech are expounded in work. The author analyzes influence of mobile games on parameters to forte movie functions of the speech children with infringements of the speech who have the damage of schoolboys with violation of speech. Clause contains the methodical instructions on realization of mobile games in specialized preschool establishments.

Key words: infringements of speech, basketball, outdoor games, educational-training lesson

ОПТИМІЗАЦІЯ РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ БАСКЕТБОЛОМ

Ольга ЄЛЬФІМОВА

Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суспільство розвивається на основі ідей гуманізації, припускаючи розкриття та реалізацію творчого потенціалу кожної людини, в тому числі людей з відхиленнями здоров'я. Фахівці багатьох областей науки намагаються якщо не усунути, то серйозно зменшити наявні недоліки та їх наслідки [2].

Багаторічна практика роботи вітчизняних та зарубіжних фахівців з інвалідів показує, що найбільш дієвими методами реабілітації даного контингенту є реабілітаційні засоби фізичної культури та спорту. Систематичні заняття не тільки підвищують адаптацію інвалідів до умов життя, які змінилися, розширюють їх функціональні можливості, допомагаючи одужанню організму, але й сприяють виробленню координації в діяльності опорно-рухового апарату, серцево-судинної системи та в інших системах, добре впливають на психіку інвалідів, мобілізують їх волю, покращують людям відчуття соціальної повносправності [1].

Порушення координаційних здібностей є типовим для всіх нозологічних груп дітей, які мають вади в розвитку. До факторів, які впливають на прояв координаційних здібностей дітей з вадами слуху, відносяться:

- функціональний стан центральної та периферійної нервової системи;
- стан м'язової координації, який забезпечує техніку рухових дій;
- темп м'язової діяльності, особливості характеру та поведінки;
- стан м'язової електричних функцій, психологічна стійкість, здатність аналізувати та приймати рішення в умовах швидко змінюючихся обставин;
- функціональний стан рухового, зорового, слухового, тактильного та інших каналів.

Дитинство є найбільш відповідальним періодом у формуванні основного м'язового м'язової людини, тому питання про розвиток координації рухів у дитинстві є найбільш актуальним. В дитячих програмах по фізичному вихованню освітніх (корекційних) дітей зустрічаються висказівки, що до необхідності корекції окремих проявів координаційних здібностей, але не має конкретних рекомендацій для їх реалізації.

Одним з найбільш доступних засобів розвитку координаційних рухів є ігри, а саме баскетбол. Ігрова діяльність в баскетболі характеризується складною руховою діяльністю. Засвоєння та вдосконалення техніки гри в баскетбол багато в чому залежить від того, хто займається точно та координовано виконувати рухові дії [4].

Високі швидкості та координації у баскетболі складається з тренування дітей виконувати координаційно важкі дії відповідно із вимогами раптово тих обставин на майданчику. Суттєве значення при цьому має обране здібності точно сприймати свої дії у просторі та часі, підтримувати ритм, швидко чергувати напругу та розслаблення, а також інші здібності [3].

Аналіз спеціальної літератури свідчить про відсутність уваги фахівців до комплексної оцінки та розвитку спеціальних рухових здібностей даного виду спорту. В зв'язку з цим, розробка та обґрунтування рекомендацій з корекції рухової діяльності дітей з вадами слуху, які займаються баскетболом, на підставі оцінки рухової діяльності є актуальними і соціально вагомими.

Мета дослідження – експериментально обґрунтувати розроблену методику розвитку спеціальних координаційних здібностей юних баскетболістів з вадами слуху.

Методика наших досліджень є: аналітичний огляд науково-методичної літератури, вивчення та узагальнення досвіду практики, проведені педагогічні експерименти під час тренувальних занять та змагань.

Особливості розвитку спеціальних рухових здібностей юнаків 13-14 років визначався за допомогою тестів Л.П. Сергієнко: дистанційні кидки баскетбольного м'яча на точність; передача баскетбольного м'яча на швидкість і точність; біг 3х10 м з оббіганням набивних м'ячів; ведення м'яча рукою під час прямого напрямку руху; біг до пронумерованих набивних м'ячів; статистична оцінка за методикою Бондаревського; десять "вісімок" (тест Копилова); три кроки кроки.

Математико-статистична обробка отриманих результатів проводилася за допомогою визначення середнього арифметичного значення, стандартного відхилення середнього арифметичного, коефіцієнта варіації та критерію Стюдента.

Об'єкт дослідження: дослідження проходили на базі обласної дитячої паралімпійського резерву м. Дніпропетровська. Обстежено було юнаків 13-14 років з порушеннями слуху. Дослідження розраховано на період з травня по травень 2005 року. Нами впроваджувалися в практику тренувальної діяльності інформативні контрольні вправи та тестові завдання, які відповідають

віковим, статевим та індивідуальним особливостям дітей з ураженнями слуху. Розроблена тестова програма дозволяє визначити розвиток координаційних здібностей юних баскетболістів з вадами слуху. Юні баскетболісти, віднесені до контрольної та експериментальної груп, в цілому однакові за рівнем фізичної та технічної підготовленості ($P > 0,05$), здебільшого 2-го року навчання. Тренуються по існуючій програмі для ДЮСШ. Тренувальна програма експериментальної групи була доповнена нашою методикою змістом якої були звичайні фізичні вправи пов'язані з обертанням тіла, рівновагою, складними стрибковими діями, перебудовою рухів, просторовою орієнтацією, які застосовуються на розвиток реагуючої, диференційованої здатності до збереження рівноваги, до ритму, однак методика їх застосування змінюється в залежності від ступеню ураження.

Методика побудована із блоків вправ, які спрямовані на розвиток реагуючої кінестетичної здібностей, здібності до збереження рівноваги, здібності до орієнтації у просторі, вправи на розслаблення. Кожен блок складається з чотирьох вправ та ігрових ситуацій. Усі блоки однакові за об'ємом навантаження.

В кожній серії розробленої методики більший об'єм приділявся блокам вправ, які спрямовані на вдосконалення тих видів координаційних здібностей, які відсутні у дітей з вадами слуху. Така система побудови програм дає можливість гнучкої заміни блоків в залежності від характеру відхилень в координаційній сфері дітей з вадами слуху.

Робота виконується відповідно до плану НДР Державного комітету України з питань фізичної культури і спорту на 2001-2005 р. по темі 1.2.16 (номер державної реєстрації 0101V001889).

Результати досліджень. Розроблена тестова програма дозволила визначити рівень спеціальних координаційних здібностей юнаків з вадами слуху. Виділено чотири види тестування відносно самостійних видів координаційних здібностей (Платонов, 1989). Згідно з цим нами були взяті найбільш відповідні їй види для даної спеціалізації.

Аналіз результатів дослідження здібності до оцінки і регуляції просторових та динамічних параметрів рухів показав істотну різницю після застосування розробленої методики між показниками спортсменів контрольної та експериментальної груп ($P < 0,001$) таблиця 1. В тесті № 1 спочатку визначався інтегральний показник точністю попадань м'яча в кільце та часом виконання тесту, потім виконувалася математико-статистична обробка отриманих даних. Так, спортсмени контрольної групи (контрольна група) мають 30,0 балів, а експериментальна 20,3 бали, що становить різницю між показниками 9,7 балів. Слід звернути увагу на показник коефіцієнта варіативності у другій групі який складає 15,56% і є середньою варіативністю показника. Це можна прокоментувати причиною втрати слуху від якої залежить функціонування вестибулярного апарату, бо відрізняють вроджену та здобуту глухоту [7]. Результати показані спортсменами експериментальної групи в тесті №2, дорівнювали $7,93 \pm 0,299$, що становить високий та вище середнього показники опираючись на нормативні дані результатів для дітей та молоді європейської популяції, а спортсмени контрольної групи мають низький та нижче середнього показники – $9,0 \pm 0,299$. В тесті “Ведення м'яча рукою у бігу зі зміною напрямку руху” спортсмени експериментальної групи отримали показник $10,075 \pm 0,482$, що є рівнем вище середнього, але не зовсім достатнім для спортсменів. Баскетболісти контрольної групи мали показник $11,975 \pm 0,31$, що є низьким та нижче середнього, різниця між показниками експериментальної та контрольної груп становить 1,9 с. В тесті №7 спортсмени експериментальної групи показали результати 11,1 бали, а контрольної групи – 12,8 бали ($V=10,1\%$; $P < 0,05$).

Таблиця 1

**Ключові показники спеціальних рухових здібностей юних баскетболістів
13-14 років (здорових та з вадами слуху)**

Контрольні тести	Групи спортсменів	Хер ± S	V (%)	Можливість розходжень	
				T	P
Контрольні кидки вільного м'яча на виставлену лінію	Експериментальна	20,357 ± 2,148	10,6	8,393	< 0,001
	Контрольна	30,004 ± 4,67	15,6		
Контрольний біг 3x10 з контрольними збіжками	Експериментальна	7,93 ± 0,299	3,8	11,309	< 0,001
	Контрольна	9,0 ± 0,299	3,3		
Контрольованих вплив на РЧЗ	Експериментальна	8,095 ± 0,371	4,6	11,478	< 0,001
	Контрольна	9,790 ± 0,547	5,6		
Контрольованих вплив на РЧЗ	Експериментальна	11,625 ± 0,911	7,8	6,969	< 0,001
	Контрольна	13,595 ± 0,876	6,4		
Контрольованих вплив на РЧЗ	Експериментальна	3,460 ± 0,226	6,5	13,128	< 0,001
	Контрольна	4,920 ± 0,443	9,0		
Контрольованих вплив на РЧЗ	Експериментальна	10,075 ± 0,482	4,8	14,715	< 0,001
	Контрольна	11,975 ± 0,318	2,6		
Контрольованих вплив на РЧЗ	Експериментальна	11,169 ± 0,929	8,3	4,587	< 0,001
	Контрольна	12,8 ± 1,293	10,1		
Контрольованих вплив на РЧЗ	Експериментальна	55,5 ± 3,019	5,4	20,862	< 0,001
	Контрольна	32,8 ± 3,803	11,5		
Контрольованих вплив на РЧЗ	Експериментальна	18,2 ± 1,643	8,9	21,774	< 0,001
	Контрольна	8,1 ± 1,270	15,5		

Контроль здібності до орієнтування в просторі визначався за допомогою “Біг до пронумерованих м’ячів”. Спортсмени, які займалися за авторською програмою, отримали майже відмінні показники – 8,09 с, а які займалися за традиційною програмою – 9,79 с, але не достатні для підвищення спортивного результату, зокрема в баскетболі.

Для оцінки здібності контролю координованості рухів спортсмени обов’язково виконували три перекиди вперед та десять “вісімок” (тест Копилова) і отримали наступні показники: тест №4 експериментальна група виконала з показниками 11,6 с, а контрольної – 13,5 с (при $P < 0,001$), а тест № 5 з результатами 3,46 та 4,92 відповідно.

Таким чином, застосована в нашому дослідженні експериментальна програма, яку полягала у активному та цілеспрямованому впливі на уражений аналіз за допомогою фізичних вправ у сполученні з руховими завданнями, зробила позитивний вплив на розвиток координаційних здібностей спортсменів з ураженнями слуху.

Література

1. Байкіна Н.Г., Крет Я.В., Силантьев Д.О. *Методика викладання фізичної культури та спорту інвалідів.* – Запоріжжя: ЗДУ, 2002.-86с.
2. Держинская Л.Б. *Методика отклонений в развитии глухих дошкольников средствами ритмической гимнастики: Автореф. дис...канд. пед. Наук:13.00.04* – Волгоград, 1997. – 23с.
3. Корягин В.М. *Подготовка высококвалифицированных баскетболистов.* – Издательство “Край”, 1998. – С. 132-137.
4. Полянцева Н.В. *Тренировка точности выполнения технических приемов юных баскетболистов 10-12 лет: Автореф. дис...канд. пед. наук:13.00.04* гос. ин-т физ. культуры К., 1990.-24с.
5. Рymar О.В. *Спорт неповносправних : історія та сучасність.* Львів, 2001.
6. Сергієнко Л.П. *Тестування рухових здібностей школярів: Навч. посіб.* “Олімпійська література”, 2001. – 440с.
7. Чудная Р.В. *Адаптивное физическое воспитание.* – Киев, 2000. – С.137-141.

THE METHODS OF THE COORDINATION ABILITIES DEVELOPMENT OF THE YOUNG BASKETBALL PLAYERS WITH ACOUSTIC DISTURBANCES

Olga YELFIMOVA

Dnipropetrovsk State Physical Culture Institute and Sport

Abstract. The article deals with the problem of necessity to improve coordinating abilities of young basketball-players with acoustic disturbances. Including of new elements and methods in the coaching process will influence the development of agility and therefore will improve sports results.

Key words: young basketball players, coordination abilities, sports result.